

ΑΡΚΟΧΩΡΙ

Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΤΟΥ ΒΕΡΜΙΟΥ

Ο παραδοσιακός οικισμός του Αρκοχωρίου είναι ένα από τα 4 δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Νάουσας. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του (φυσικό περιβάλλον, αρχιτεκτονικά στοιχεία, παραδοσιακή μορφή) του προσδίδουν ξεχωριστό ενδιαφέρον. Τα τελευταία χρόνια γίνονται με επιτυχία προσπάθειες για την τουριστική ανάπτυξη του οικισμού, με σημαντικές ιδιωτικές επενδύσεις σε αξιόλογες υποδομές διαμονής και εστίασης (παραδοσιακοί ξενώνες, εστιατόρια, αναψυκτήριο). Επίσης, σε φάση υλοποίησης βρίσκονται ολοκληρωμένες αναπτυξιακές παρεμβάσεις, τις οποίες έχει σχεδιάσει ο Δήμος Νάουσας και ο προϋπολογισμός τους ξεπερνά τις 650.000 ευρώ (ύδρευση, αποχέτευση, οδικό δίκτυο και παρεμβάσεις για την ανάπλαση κοινόχρηστων και χώρων πρασίνου, δημιουργία χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων κλπ).

Θέλω να τονίσω ότι, η ανάπτυξη του οικισμού εντάσσεται στο γενικό σχεδιασμό του Δήμου Νάουσας για την

ΚΕΙΜΕΝΟ: **ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ**
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: **ΑΝΝΑ Α. ΚΑΛΛΙΤΖΗ**

ανάπτυξη του Δημοτικού Δάσους (το μεγαλύτερο δάσος της χώρας με έκταση 80.000 στρεμμάτων) με στόχο την αξιοποίησή του, μέσα από ολοκληρωμένες, σύγχρονες και βιώσιμες ιδιωτικές επενδύσεις με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον.

Επιπλέον, με τη συντήρηση των προσόψεων πολλών κατοικιών, το Αρκοχώρι θα αναδείξει ακόμα περισσότερο το αυθεντικό-παραδοσιακό του χρώμα, συμβάλλοντας καταλυτικά στο να γίνει ένας βασικός προορισμός για τους επισκέπτες στις καταπράινες πλαγιές του Βερμίου, μαζί με τα χιονοδρομικά κέντρα "3-5 Πηγάδια" και του Σελίου, του ορεινού κάμπινγκ της "Γραμμένης" και του άλσους στον Άγιο Νικόλαο.

Το Αρκοχώρι είναι ένας τόπος που αξίζει να γνωρίσεις και να ανακαλύψεις τις ομορφιές του και τις τέσσερις εποχές του χρόνου.

Αναστάσιος Καραμπατζός / Δήμαρχος Νάουσας.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΠΟ

Αναποκρινόμενοι στην θερμή πρόσκληση του **Στέφανου Λαφάρα** από την παραδοσιακή ταβέρνα “ΧΑΡΑΜΑ”, πραγματοποιούμε την πρώτη μας επίσκεψη στα μέσα του Μάη, μια εποχή, που στα ημωρεινά και ορεινά, ισοδυναμεί με την καρδιά ή την έναρξη της Άνοιξης.

Από το κέντρο της Νάουσας κατευθυνόμαστε προς το Σέλι ή - ακόμη ευκολότερα -, πριν από την είσοδο στην πόλη, ακολουθούμε αριστερά ανηφορικά την πινακίδα προς **Νοσοκομείο**.

Μια νέα πινακίδα στα ψηλώματα της πόλης μας κατευθύνει λίγο αργότερα προς Σέλι και Αρκοχώρι. Αμέσως έξω από την γραφική πόλη της Νάουσας αρχίζουν οι κεραιές και οι μηλιές, το θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον του βουνού. Δύο σχεδόν χλμ. μετά, μια μεγάλη πινακίδα αναγράφει τις επιχειρήσεις της τουριστικής υποδομής του Αρκοχωρίου και μια μικρότερη μάς κατευθύνει λοξώς αριστερά προς το χωριό. Μερικές ήπιες στροφές, κατάφυτες πλαγιές και ρεματιές και, ξαφνικά, εμφανίζεται

απέναντί μας το Αρκοχώρι, χτισμένο γραφικότερα στις πλαγιές δυο λοφίσκων και στον ενδιάμεσο αυχένα. Ο Στέφανος Λαφάρας μας υποδέχεται στην πλατεία του χωριού και, μ' έναν ανηφορικό τιμμεντόδρομο προς τον Ναό του Αγ. Αθανασίου, μας οδηγεί στο Ν. άκρο του Αρκοχωρίου στο κατάλυμά μας, στον ξενώνα “ΑΝΕΜΟΕΣΣΑ” του **Νίκου Λαφάρα**. Εξώστης στη φύση και στον ανοιχτό ορίζοντα

είναι ο ξενώνας ΑΝΕΜΟΕΣΣΑ. Μακριά στα Α. οι Θεσσαλονικείς θα αναγνωρίσουν το περίγραμμα του Χορτιάτη, στα πόδια του τον Θερμαϊκό σαν αστραφτερή λωρίδα και, με καθαρή ατμόσφαιρα και την πόλη της Θεσσαλονίκης. Συναρπαστικότερος, είναι ο κοντινός Ν. ορίζοντας, μια μεγάλη δασοσκέπαστη πλαγιά με εξαιρετική πυκνότητα. Πολλά είδη δέντρων συνωθούνται σ' αυτή την επικλινή επιφάνεια με κυριότερα τις καστανιές και φλαμουριές. Οι πνοές των Ν και Α ανέμων σπάνια απουσιάζουν από την πρόσοψη του ξενώνα, ενώ ο ήλιος δεν λείπει στιγμή κατά τη διάρκεια της μέρας. Εδώ οι θόρυβοι είναι

ΑΝΕΜΟΕΣΣΑ. Στο φωτεινό και όμορφο σαλονάκι της ανάβει το τζάκι με τα πρώτα κρύα του φθινοπώρου και χαρίζει τη ζεστασιά του όλο το χειμώνα. Τμήμα της εξωτερικής όψης του ξενώνα με την λουλουδιασμένη του αυλή.

άγνωστοι, αφού ο μοναδικός δρομίσκος που περνάει από μπροστά μετατρέπεται μετά από μερικά μέτρα σε χωματόδρομο, που οδηγεί κατευθείαν στην καρδιά του δάσους.

Απέχοντας 400 μ. από την πλατεία του χωριού, ο οικογενειακός ξενώνας ΑΝΕΜΟΕΣΣΑ λειτουργεί από το 2000. Το ισόγειο τμήμα είναι πετρόχτιστο με ξυλοδεσιές από καστανιά. Ο χώρος καθιστικού είναι ένα συμπαθητικό

σαλονάκι, φωτεινό και με μεγάλο πέτρινο τζάκι, που ποτέ δεν σβήνει τον χειμώνα. Εδώ σερβίρεται το πρωινό, που περιλαμβάνει σπιτικές μαρμελάδες από φρούτα της περιοχής, ντόπιο μέλι (κυρίως καστανόμελλο), το

Anacamptys pyramidalis, μία από τις πανέμορφες ορχιδέες του Βερμίου. (Αναγνώριση Π. Σαλιάρης).

Σπαθόχορτο, ένα φυτό με πολλές θεραπευτικές ιδιότητες. (κάτω)

Κάνθαρος τεραστίων διαστάσεων, απτόητος από τον φακό που τον φωτογραφίζει από τα 30 εκ.

σκληρό τυρί "μπάτζο" και διάφορες πίτες με σπεσιαλιτέ την "τσουκνιδόπιτα". Πάντα υπάρχει τσάι του βουνού και φλαμουρί από τις αναρίθμητες φλαμουριές της περιοχής.

Ο Ξενώνας αποτελείται από τέσσερα μόνον αλλά πολύ ευρύχωρα δωμάτια, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως τετράκλινα. Όλα είναι εξοπλισμένα με ψυγείο, κουζίνακι, τη-λεόραση και μεγάλο μπάνιο. Το κατάλυμα είναι λιτό και απέριττο. Ο Νίκος και η Φανή δεν επιδιώκουν να εντυπωσιάσουν τους επισκέπτες τους με εξεζητημένες πολυτέλειες αλλά τους κερδίζουν με τη θερμή τους φιλοξενία και τις πολύ φιλικές τιμές.

ΜΙΑ ΠΕΡΙΓΗΓΗ ΣΤΗΝ ΔΑΣΩΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Ακολουθώντας τον μοναδικό δρόμο που περνάει από τον Ξενώνα αισθανόμαστε σ' ελάχιστα λεπτά ενσωματωμένοι στο υπέροχο δασικό περιβάλλον της περιοχής. Δυστυχώς ο δρόμος δεν είναι σ' όλα του τα σημεία κατάλληλος για συμβατικά αυτοκίνητα, είναι όμως ιδανικός για 4 X 4 ή για πεζοπορία. Ο τόπος ολόγυρα ευωδιάζει από τις ανθισμένες καστανιές και φλαμουριές.

Με Ξεναγό μας το Νίκο ανακαλύπτουμε τοπία εκπληκτικά με ρυάκια και βλάστηση αδιαπέραστη από αγριοκαστανιές, γάβρους, φράξους, αγριοφουντουκιές και βάλανιδιές. Ιδιαίτερα εντυπωσιακές και ξεχωριστές με το σημύλευκο χρώμα τους είναι οι εκατοντάδες και μεγάλου ύψους φλαμουριές. Παντού αγριολούλουδα και ανάμεσά τους μερικά είδη από πανέμορφες ορχιδέες. Την παράσταση, ωστόσο,

Προσδοκώντας το άρωμα και τη γεύση της αγριοφράουλας.

κλέβουν στα πρηνή των δασικών δρόμων οι αναρίθμητες αγριοφράουλες με την απαράμιλλη γεύση και το μοναδικό τους άρωμα. Μια μάλισα απ' αυτές έχει το μεγαλύτερο μέγεθος αγριοφράουλας που έχουμε δει ποτέ, ξεπερνάει σε μήκος τα 2 εκατοστά!

Καθώς κερδίζουμε υψόμετρο η σύνθεση της βλάστησης σταδιακά μεταβάλλεται, κυριαρ-

χούν οι βαλανιδιές και αργότερα οι οξιές. Οχτώμισι χιλιόμετρα μετά τον ξενώνα φτάνουμε σε ωραιότατο οροπέδιο. Εδώ, σε υψόμετρο 1000 μέτρων, βρίσκεται χτισμένο το εκκλησάκι του **Αγίου Νικολάου**. Κάποτε ολόγυρά του υπήρχε ο παλιός οικισμός **Μαρούσια**, που μαζί με άλλα χωριά της περιοχής κάηκε από τους Τούρκους κατά την επανάσταση της Νάουσας, το 1822. Από το χωριό απομένουν μερικοί λιθοσωροί και κάποια χαμηλά τοιχαλάκια ανάμεσα στις φτέρες. Ο ναός χτίστηκε - ή πιθανότατα ανακαινίστηκε - το 1850 σύμφωνα με την κτητορική του επιγραφή. Στην εξωτερική όμως κόγχη του Ιερού υπάρχουν τρεις τάφοι με παλαιότερη χρονολογία 1798. Στο λιτό εσωτερικό σώζονται ακόμη αρκετές πολύ καλές τοιχογραφίες, οι εργασίες συντήρησης όμως είναι απαραίτητες. Κάθε χρόνο στις 6 Δεκεμβρίου - και ανε-

ξαρτήτως των καιρικών

συνθηκών που επικρατούν στην περιοχή - τελείται Θεία Λειτουργία στη μνήμη του Αγίου. Διατηρείται όμως ακόμη ένα θρησκευτικό έθιμο. Τα μεσάνυχτα της παραμονής των Θεοφανείων, βγαίνουν από το εκκλησάκι οι εικόνες και πέφτει ο σταυρός σε μικρή δεξαμενή, αφού προηγουμένως σπάσει η επιφάνεια του πάγου. Τότε όλο και κάποιος τολμηρός αποφασίζει να μπει στα εχθρικά νερά, όπως ο Νίκος, αφηρώντας θερμοκρασία χαμηλότερη των 20 βαθμών κάτω απ' το μηδέν. Στη σημερινή μας όμως ανοιξιάτικη επίσκεψη τίποτε δεν θυμίζει τις συνθήκες των Θεοφανείων.

Στο δροσερό και ηλιόλουστο μεσημέρι μια χαρούμενη συντροφιά συγχωριανών του Νίκου είναι εγκατεστημένη κάτω από το μεγάλο κιάσι στον χώρο αναψυχής. Εδώ απολαμβάνουν από το προηγούμενο βράδυ - με διανυκτέρευση σε ράντσα - την ομορφιά και γαλήνη του τοπίου, με ντόπιο κρασί και τσίπουρο και το απαραίτητο γουρουνόπουλο στη σουβλά. Δεν μπορούμε ν' αρνηθούμε την ευγενική τους πρόσκληση, ποιος άλλωστε θα την αρνιόταν; Νωρίς το απόγευμα ο δασικός δρόμος πάνω απ' τη Μαρούσια μάς οδηγεί στον κεντρικό ασφαλτόδρομο προς Σέλι. Είχαμε να πάμε

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ "ΤΟ ΧΑΡΑΜΑ"

Μετά το θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον έρχεται η στιγμή να γνωρίσουμε και τον δεύτερο σημαντικό πόλο έλξης επισκεπτών στο Αρκοχώρι. Την παραδοσιακή ταβέρνα "ΧΑΡΑΜΑ" του **Στέφανου Λαφάρα**. Λειτουργεί από το 1993 στο Β-ΒΑ άκρο του χωριού, σε απόσταση 200 περίπου μέτρων από την πλατεία. Η θέση της, πάνω από μια κατάφυτη χαράδρα, δίνει την αίσθηση, ότι αποτελεί αδιάσπαστο τμήμα του φυσικού περιβάλλον-

Το οροπέδιο της Μαρούσιας είναι το ορμητήριο των αγωγιατών και των υποζυγίων τους για τις υλοτομικές ανάγκες της περιοχής. Λιτότατο το εσωτερικό του Αγ. Νικολάου με τα στοιχεία της παλιάς αρχιτεκτονικής αλλά και πολλές αξιόλογες τοιχογραφίες, που χρειάζονται συντήρηση.

χρόνια στην περιοχή. Μένουμε έκπληκτοι από την απίστευτη επέκταση του οικισμού στο ωραιότατο οροπέδιο των 1450 μ., που, στις παρυφές του διάσημου χιονοδρομικού, έχει εξελιχθεί σ' ένα οργανωμένο παραθεριστικό κέντρο με πυκνότατη δόμηση, πλούσιες υποδομές και μερικές μονοκατοικίες ωραιότατες.

Σ' αυτό άλλωστε συντελούν τα δέντρα και τα λουλουδιασμένα μπαλκονάκια στον υπαίθριο χώρο της ταβέρνας, καθώς και η άμεση θέα μεσ' το πράσινο χωρίς την παρεμβολή δομημένου περιβάλλοντος.

Όλα τα τραπέζια εξασφαλίζουν στους πελάτες ευρύτατο ορίζοντα, στοιχείο σημαντικό-

τατο για τη δημιουργία ευχάριστης ψυχολογίας κατά την ώρα του φαγητού. Ο Στέφανος όμως δεν αρκέστηκε μόνον στην εύνοια της φύσης. Εκμεταλλεζόμενος την ομορφιά του ντόπιου πορρόλιθου καθώς και τα ξύλα καστανιάς από τα δάση της περιοχής δημιούργησε, τόσο στον υπαίθριο όσο και στον εσωτερικό χώρο, ένα έξοχο αρχιτεκτονικό σύνολο, που δύσκολα συναντάει κανείς σε ταβέρνα της περιφέρειας. Η καλαισθησία είναι ορατή στις κατασκευαστικές λεπτομέρειες και των δυο χειμερινών αιθουσών. Η πρώτη χαρίζει τη ζεστασιά του τζακιού ενώ η δεύτερη - που μπορεί να χρησι-

διάσημο το ΧΑΡΑΜΑ, όχι μόνον στην ευρύτερη περιοχή αλλά και πολύ έξω από τα όρια του νομού.

Ο Στέφανος γεμίζει το τραπέζι μας με μια απίθανη ποικιλία από ορεκτικά και κυρίως πιάτα. Ανάμεσά τους επισημαίνουμε ιδιαίτερα τα μανιτάρια πανέ με κρέμα γάλακτος, την τηγανιτή φέτα με σουσάμι, την μελιτζανοσαλάτα στο πήλινο, τους καταπληκτικούς ντοματοκεφτέδες. Από τα κυρίως πιάτα το "Αγριογούρουνο της Ασπασιάς" με κρασί και ελιές, την ποικιλία κρεάτων στη γάστρα, το αρνί με κρασί και αμπελόφυλλα, το αγριογούρουνο με κόκ-

Μερικές από τις όψεις της ταβέρνας “Χάραμα” του Στέφανου Λαφάρα. Πωρόλιθος και ντόπιο ξύλο καστανιάς, έξοχη διακόσμηση και προσοχή στην λεπτομέρεια. Το περιβάλλον συμβαδίζει με την κορυφαία ποιότητα των εδεσμάτων που έκαναν το “Χάραμα” πασίγνωστο και πολύ έξω από τα όρια του νομού.

μοποιηθεί και ως θερινή - είναι προικισμένη με την εκπληκτική θέα του ανοιχτού ορίζοντα. Κατά την θερινή περίοδο λειτουργούν τρεις ανεξάρτητοι χώροι, καθένας με τις δικές του ιδιαιτερότητες. Σημαντική είναι η παρουσία του ξυλόφουρνου, όπου εκεί ψήνονται με την αργή και πολύωρη διαδικασία, όλα τα παραδοσιακά μαγειρευτά εδέσματα, που έχουν κάνει

κινο κρασί, καρύδια και σταφίδες. Μια πλουσιότατη κάβα από τα φημισμένα για την ποιότητά τους κρασιά της Νάουσας συνοδεύει τα εδέσματα σε ασυνήθιστα χαμηλές τιμές. Γρήγορη και φιλική εξυπηρέτηση, ποιοτική μουσική, πολύ καλές τιμές και στο τέλος, ως επιδόρπιο, φρούτα της περιοχής ή χαλβάς τηγανιτός με σουσάμι και σπιτικό γλυκό του

κουταλιού. Πάνω απ' όλα ο Στέφανος Λαφάρας, πάντα χαμογελαστός και αναζητώντας διαρκώς τα μυστικά της γεύσης. Είναι μεγάλη χαρά να γνωρίζουμε τέτοιους επαγγελματίες σ' αυτό τον ευαίσθητο χώρο υπηρεσιών.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΝ ΙΟΥΛΗ

Τις πρώτες μέρες του Ιούλη εγκαταλείπουμε την φλεγόμενη Θεσσαλονίκη και, αντί να πάρουμε τις θάλασσες, βρισκόμαστε μετά από μιάμιση ώρα στην θερμοκρασία των 27 βαθμών της Ανεμόεσσας. Απόβραδο με δροσερό αεράκι στο μπαλκόνι του ξενώνα. Αγναντεύουμε στο βάθος τον Χορτιάτη, μισοκρυμμένο από τους υδρατιμούς της ζέσης και τα καυσαέρια της πόλης. Λίγο αργότερα στο ΧΑΡΑΜΑ, σχεδόν κρυνώνουμε από τα δροσερά καθοδικά ρεύματα του Βερμίου στη χαράδρα.

Το επόμενο πρωί, επιχειρούμε μια γνωριμία με το χωριό, γνωστότερο με την παλιά του ονομασία "Αρκοουδοχώρι". Αντλώντας στοιχεία από το σημαντικό βιβλίο "ΑΡΚΟΥΔΟΧΩΡΙ" του Μαργαρίτη Α. Γιτόπουλου, συναντάμε την πρώτη αναφορά για το χωριό σε ιστορικό έγγραφο του Τουρκικού Ιεροδικείου Βέροιας - Νάουσας στα 1646, όταν "δόθηκε το δικαίωμα στον Γιουσούφ Μπέη να διακατέχει και εξουσιάζει το τσιφλίκι Αρκοουδοχώρι".

Η πρώτη βέβαια ονομασία οφείλεται στις αρκούδες που ζούσαν στην γεμάτη δάση και άγρια φρούτα ημιορεινή ζώνη του Βερμίου. Στην επανάσταση της Νάουσας του Φεβρουαρίου του 1822 πήρε μέρος και το Αρκοουδοχώρι με τα γειτονικά χωριά, που, μετά την αποτυχία της επανάστασης καταστράφηκαν και, όπως

στην περίπτωση της Μαρούσιας, δεν ξανακατοικήθηκαν ποτέ. Το Αρκοουδοχώρι, που ήταν Τούρκικο τσιφλίκι, παρέμεινε όπως ήταν και πριν από την επανάσταση.

Ξεκινάμε την περιήγησή μας στο σύγχρονο χωριό από την πλατεία του, μικρή, γραφική και με απαγόρευση της στάθμευσης από 15/6-15/9. Στο χώρο της πλατείας δεσπόζει το πολύ όμορφο πετρόχτιστο και διακοσμημένο με τουβλάκια Δημοτικό Σχολείο του χωριού, που, αν και είναι σιωπηλό από το 1979, διατηρείται σε άριστη κατάσταση.

-Στα τέλη της δεκαετίας του '60 είμασταν περίπου 120 παιδιά, λέει ο Νίκος.

Το ωραιότατο Δημοτικό Σχολείο στο Αρκοχώρι, που εδώ και χρόνια έχει πάψει να λειτουργεί. Παλιά σπίτια στο Αρκοχώρι με τον χαρακτηριστικό "τσατμά". (αριστερά)

Μπροστά στο σχολείο βρίσκεται και το Ηρώο Πεσόντων. Μια ωραία πέτρινη βρύση, από τις 6 συνολικά που υπάρχουν στο χωριό, παρέχει συνεχή ροή υπέροχου νερού από την κορυφή του υψώματος "Κόλυμπος". Στην πλατεία επίσης βρίσκεται και ο ξενώνας "ΜΕΣΟΧΩΡΙ". Εστίες συγκέντρωσης ντόπιων και επισκεπτών είναι τα δυο καφεενεδάκια, όσα έχουν απομείνει από τα 7 συνολικά που είχε το χωριό. Το πρώτο, με την ονομασία "ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ", λειτουργεί από το 1954, πρώτα από τον παππού

Νικόλαο Κουρκούτα, μετά από τον γιο **Γεώργιο** και τα τελευταία 4 χρόνια - μέχρι σήμερα - από τον εγγονό **Νικόλαο**. Ο μικρός υπαίθριος χώρος του καφενείου σκιάζεται από μια κληματαριά. Το περιορισμένων διαστάσεων εσωτερικό του θυμίζει περισσότερο μι-κρό λαογραφικό μουσείο με τα παραδοσιακά αντικείμενα και σκεύη της καθημερινής ζωής του χωριού που έχει πια χαθεί, καθώς και μια σειρά από παλιές φωτογραφίες με χαρακτηριστικές φυσιολογίες και φορεσιές της εποχής. Ανάμεσά τους η παλαιότερη φέρει την χρονολογία 1910. Στο καφενεδάκι του Νίκου ο πελάτης μπορεί να βρει από καφέδες μέχρι μαγειρευτά φαγητά στη γάστρα. Ο δροσερός υπαίθριος χώρος προσφέρεται ιδιαίτερα για την θερινή περίοδο, ενώ τον χειμώνα τη θέρμανση αναλαμβάνει η ξυλόσομπα.

Το δεύτερο καφενείο είναι του **Χαρίλαου Νά-τσου**, 15 μέτρα απέναντι από το πρώτο. Η παρουσία του είναι πολύτιμη για το χωριό, αφού λειτουργεί όλο το χρόνο και είναι ένας συνδυασμός καφέ, ουζερί, ταβέρνας αλλά και μικροπαντοπωλείου. Τα τραπέζια στον εξωτερικό χώρο σκιάζονται από τέντες ενώ το εσωτερικό είναι συμπαθητικό με μια πανέμορφη βαριά, μαντεμένα ξυλόσομπα. Κι εδώ μπορεί να βρει κανείς καφέδες, μεζεδάκια αλλά και ποιοτικά κρέατα της ώρας, καθώς και μαγειρεμένα φαγητά κατά παραγγελία. Σπε-σιαλιτέ πάντως του Νάτσου είναι ο μπάτζος σαγανάκι.

Με κατεύθυνση Α από την πλατεία βαδίζουμε σε περιφερειακό τσιμεντόδρομο, περνώντας μπροστά από ωραία σπίτια με αυλές. Κάποια είναι παλιά και μισοερειπωμένα. Αφθονούν οι συκιές, οι καρδιές, οι κορομηλιές και οι κεραιές. Σε δύο λεπτά συναντάμε τον χωματόδρομο που οδηγεί προς τον Στενήμαχο. Ανηφορίζουμε λοξώς αριστερά αγναντεύοντας τον όγκο του Παΐκου. Εδώ βρίσκεται και ο ξενώνας ΑΓΝΑΝΤΙ καθώς και σπίτια περιποιημένα, με πολύ ωραία θέα. Αμέσως μετά εμφανίζεται στα ΒΔ η κορυφή του Βερμίου και στα 50 μέτρα η ταβέρνα ΧΑΡΑΜΑ. Μια πινακίδα μας κατευθύνει προς τα Ν στον λόφο με την εκκλησία του πολιούχου Αγ. Δημητρίου. Ο δρόμος περνάει δίπλα από την περίφραξη του αναψυκτηρίου που ανήκει στον Όμιλο Αντισφαίρισης Αρκοχωριού με γήπεδα τένις, 5Χ5, μπάσκετ, βόλει, παιδική χαρά. Το έδαφος είναι στρωμένο με γρασιδί και λειτουργεί κα-

Περιβολάκι με ντοματιές σε σπίτι του Αρκοχωριού. Ο εξωτερικός χώρος από το καφενεδάκι "ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ". (δεξιά)

φέ - αναψυκτήριο. Είναι ένας υπέροχος χώρος δροσιάς και ηρεμίας για όλη την οικογένεια, ένα σημαντικό σημείο αναψυχής για τον επισκέπτη του Αρκοχωριού.

Ο Νίκος, μας προτείνει μια στάση για καφεδάκι στην γνωστή του οικογένεια του **Ιωάννη Τσακίρη**. Η θέα από το μεγάλο μπαλκόνι είναι εκπληκτική και το δροσερό αεράκι μετριάζει τη ζέση της ημέρας. Οι φιλόξενοι άνθρωποι δεν αρκούνται μόνον στον καφέ αλλά μας προσφέρουν εξαιρετικό δικό τους μυρωδάτο τσίπουρο, που το συνοδεύουν με κρέατα στην γάστρα, μαγειρεμένα για ώρες σε σιγανή φωτιά με μανιτάρια, φρέσκια ντομάτα και κρεμμυδάκι.

Επιστρέφοντας στην πλατεία κατηφορίζουμε προς τη **Φυτειά**. Όλο αυτό το τμήμα του χωριού, χτισμένο σε πλαγιά με ανατολικό - μεσημβρινό προσανατολισμό, είναι αθέατο στην αρχική προσέγγιση από Νάουσα. Ο τόπος

Γραφικές εικόνες του Αρκοχωρίου

είναι κατάφυτος με άφθονα οπωροφόρα δέντρα, καρυδιές, συκιές, κερασιές, κασιτανιές. Στις αυλές των σπιτιών απλώνουν τα κλαδιά τους μεγάλες κληματαριές.

Τα σπίτια είναι χτισμένα αμφιθεατρικά. Εντύπωση μας προκαλούν ανάμεσά τους μερικά

μεγάλα αρχοντόσπιτα με εξαιρετική αρχιτεκτονική, βαριά λιθόχτιστη με ξυλοδεσιές στο ισόγειο και ελαφρότερη κατασκευή με πλίνθους και τσαπά στους υπόλοιπους ορόφους. Αρκετά από αυτά είναι ακατοίμητα και φέρουν έντονα τα σημάδια από τη φθορά του χρόνου, που δεν καταφέρνει ωστόσο να μειώσει τη γοητεία τους. Υπάρχουν βέβαια και κάποια οικήματα, στα οποία οι σύγχρονες προσθήκες έχουν αλλοιώσει τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα.

ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ ΣΤΗ ΦΥΤΕΙΑ

Από την έξοδο του χωριού συνεχίζουμε σε καλό χωματόδρομο προς τον οικισμό της Φυτειάς. Στα 2 χλμ. παρεκκλίνουμε για λίγο αριστερά προς τον κατάφυτο με υψίκορφες βαλανιδιές λοφίσκο του Προφήτη Ηλία με το ομώνυμο εκκλησάκι. Καθώς συνεχίζουμε αργά προς τη Φυτειά ένας κώνθαρος πελωρίων διαστάσεων εμφανίζεται ξαφνικά και, σαν ελικόπτερο, διαγράφει κύκλους πάνω από το αυτοκίνητο. *-Μοιάζει σαν να προέρχεται από το προϊστορικό παρελθόν, λέει η Άννα. Πολύ θα ήθελα να μπορούσα να τον φωτογραφίσω.*

Σαν να διάβασε τη σκέψη της ο κώνθαρος χαμηλώνει σταδιακά το ύψος της πτήσης του και προσγειώνεται τελικά σ' ένα κλαδάκι πάνω από το έδαφος. Με γρήγορες κινήσεις η Άννα προσαρμόζει έναν φακό ΜΑΚΡΟ στη μηχανή της και σε λίγο έχει τη χαρά να φωτογραφίζει αυτό το σπάνιων διαστάσεων έντομο από

Η περίφημη βρύση “Λιονταράκια” με το παγωμένο νερό στο Άνω Σέλι.

απόσταση 30 εκατοστών.

Πλησιάζουμε προς τη Φυτειά, ο τόπος είναι κατάφυτος με μηλιές και κερασιές. Ξαφνικά αισθανόμαστε έντονη μυρωδιά καμένου ξύλου. Προέρχεται από καμίνια κάρβουνου, που προβάλλουν με το χαρακτηριστικό κωνικό τους σχήμα σ' ένα πλάτωμα κάτω από το δρόμο. Η ζέση από την άπνοια και την ελαφριά συννεφιά είναι εδώ ακόμη μεγαλύτερη. Λίγο αργότερα όμως μας περιμένει μια στάση δροσιάς. Μερικές εκατοντάδες μέτρα πριν από το χωριό συναντάμε κάτω από το δρόμο ένα ξέφωτο στη σκιά αιωνόβιων πλατανιών. Είναι η θέση αναψυχής “**Τρανό πηγάδι**”, δημιουργημένη το 1984 από το Δασαρχείο Βέροιας. Από τη πέτρινη βρύση ρέει άφθονο παγωμένο νερό εξαιρετικής ποιότητας. Γεμίζουμε κάθε διαθεσимо μπουνάλι και, αμέσως μετά, 6,5 χλμ. μετά το Αρκοχώρι, φτάνουμε στη Φυτειά. Μεγάλο και συμπαθητικό χωριό, χτισμένο αμφιθεατρικά σε κατάφυτο φυσικό περιβάλλον, με ωραίο κοινοτικό καπάστημα, πλατειούλα σε υψόμετρο 480μ. με βρύση, καφενεία και ταβερνάκια. Πίνουμε καφεδάκι στη σκιά μιας φλαμουριάς. Φτάνει ένας συμπαθής αγρότης με το τρακεράκι του και εκθέτει κάτω από τη φλαμουριά τα προϊόντα του περιβολιού του, φρεσκοκομμένες μπάμιες και ντομάτες. Γεμίζουμε δύο σακούλες, απολαμβάνουμε για λίγο ακόμα την ηρεμία και τη δροσιά και μετά επιστρέφουμε στο Αρκοχώρι.

ΣΤΑ ΥΨΙΠΕΔΑ ΤΟΥ ΒΕΡΜΙΟΥ

Εχετε πάει ποτέ στο Άνω Σέλι; ρωτάει ο Νίκος, το επόμενο πρωί.

-Όχι μόνον δεν έχουμε πάει αλλά αγνοούμε ακόμα και την ύπαρξή του, του απαντάμε.

-Αξίζει τότε μια εκδρομούλα ως εκεί.

Ξεκινάμε πρωί από το Αρκοχώρι με δροσιά. Συναντάμε (μετά από 5,7 χλμ.) το κεντρικό οδικό δίκτυο και ανηφορίζουμε αριστερά προς Σέλι. Λίγο πιο πάνω, μια πινακίδα στα δεξιά οδηγεί στην τοποθεσία αναψυχής του **Αγ. Νικολάου**, αυτόν τον παράδεισο με τα άφθονα νερά, τα πλατάνια και το πράσινο, τα ξενοδοχεία και τις ταβέρνες με τις ζωντανές πέστροφες, έναν τόπο πασίγνωστο και δημοφιλέστατο. Συνεχίζουμε την εκπληκτική μας διαδρομή ανάμεσα σε συνεχόμενο δάσος, από μια μεγάλη ποικιλία δέντρων.

Στα 11,2 χλμ. από το Αρκοχώρι συναντάμε κίосκι και πηγή. Βρισκόμαστε σε υψόμετρο 800 μέτρων, έχουν ήδη αρχίσει να εμφανίζονται οι πρώτες οξείες, που όσο ανηφορίζουμε πυκνώνουν. Στα 13,4 χλμ. συναντάμε σε μια στροφή, πηγή με αδύνατη ροή πολύ κρύου νερού. Σπεύδουμε να γεμίσουμε τα παγούρια μας.

-*Κάνετε υπομονή, λέει ο Νίκος. Το νερό που θα συναντήσουμε αργότερα, θα σας υποχρεώσει να το αντικαταστήσετε αυτό εδώ.*

Λίγο πιο πάνω, και σε υψόμετρο 1100 μέτρων, περνάμε δίπλα από τις εγκαταστάσεις του κάμπινγκ “**Τραμμένη**” του Δήμου Νάουσας, ένα ξέφωτο υπέροχο μέσα στο δάσος με χώρο για τροχόσπιτα και αντίσκηνα. Αρχίζουν οι εμφανίσεις των πρώτων πεύκων, είναι όμως παράξενο, ότι σε όλη την μέχρι τώρα διαδρομή, απουσιάζουν εντελώς τα έλατα. Λίγα χιλιόμετρα πιο πάνω συναντάμε μερικά εντυπωσιακά μαυρόπευκα, ηλικίας πολλών αιώνων με πελώριους και πολύπλοκους κορμούς. Κάθε σημείο της διαδρομής παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον και ομορφιά. **19,5** χλμ. μετά το Αρκοχώρι βρισκόμαστε μπροστά στη διασταύρωση, που αριστερά οδηγεί προς Σέλι (1) και Βέροια (25 χλμ.), ενώ δεξιά προς **Α. Σέλι** (14,5 χλμ.). Μηδενίζουμε την ένδειξη στο οδόμετρο και στρίβουμε δεξιά. Αεράκι και ψύχρα στο υψόμετρο των 1500μ., ήλιος αλλά και μολυβένια σύννεφα. Βοσκοτόπια, νεαρά πευκάκια αλλά και γιγάντια μαυρόπευκα. Τοπίο ειδυλλιακό. Στα 1,1 χλμ. πινακίδα του Δασαρχείου Νάου-

Στα πανέμορφα υψίπεδα πάνω από το Α. Σέλι, εξακολουθεί σε ένα βαθμό να διατηρείται η κτηνοτροφία.

σας μας κατευθύνει δεξιά προς Α. Σέλι. Κατηφορίζουμε. Δασικοί δρόμοι αρκετά βατοί και για συμβατικά αυτοκίνητα. Εναλλασσόμενα δάση πεύκης και οξιάς. Μαυρόπευκα κερρανοβολημένα. Στην αντικρινή κατάφυτη πλαγιά ξεχωρίζουμε για πρώτη φορά μεγάλα έλατα, που εξέχουν χαρακτηριστικά με τις οξυγώνιες κορυφές τους. Ανάμεσα στα πεύκα και τις οξιές έχουν βρει έδαφος ανάπτυξης και πολλές πανύψηλες βελανιδιές.

Στα 7,9 χλμ. παρεκκλίνουμε για 300 μ. δεξιά και βρισκόμαστε μπροστά στην εκκλησία της **Παναγίας Σελιώτισσας**, στην τοποθεσία "**Πριόνια**". Ωραίο ξέφωτο σε υψόμετρο 1150 μ. μέσα στα βουνά, πέτρινη βρύση με άφθονο νερό, αδιόρατα υπολείμματα λιθωσφρών μέσα στην πυκνή βλάστηση, από τον παλιό οικισμό που υπήρχε κάποτε εδώ. Η εκκλησία είναι κερραμοσκεπής, ασβεστοχρισμένη εσωτερικά και εξωτερικά. Μετά βίαια διακρίνονται ίχνη πορώλιθου από την τοιχοποιία της.

Μετά από λίγο νέες αναλυτικές πινακίδες του Δασαρχείου μας κατευθύνουν προς Α. Σέλι. Εδώ βόσκουν ήρεμα στο χορτάρι μερικά πανέμορφα άλογα. Σ' έναν κατάφυτο λοφίσκο διακρίνονται οι εγκαταστάσεις του δασοφυλακείου. Κινούμαστε παράλληλα με την κοίτη ενός μικρορρέματος, εξαφανισμένου σχεδόν πίσω από πυκνές ιπιές. Στους κορμούς μερικών δέντρων ξεχωρίζει η χαρακτηριστική μεταλλική πινακιδούλα του διεθνούς ορειβατικού μονοπατιού E4. Και νέα πινακίδα προς Α. Σέλι με την χιλιομετρική απόσταση. Το Δασαρχείο Νάουσας έχει κάνει εξαιρετική δουλειά, αποδεικνύοντας έμπρακτα το ενδιαφέρον του για τον περιηγητή και φυσιολάτρη.

Διασχίζουμε πευκοδάσος με πολλά ίχνη από φωτιά, που κάποτε έκαψε την περιοχή σε μεγάλη έκταση. Ανηφορίζουμε σε καλό γενικά δρόμο και φτάνουμε σε αυχένα με το ξωκκλήσι του προφήτη Ηλία. Η θέα ξαφνικά ανοίγει. Μερικές εκατοντάδες μέτρα χαμηλότερα απλώ-

νεται ένα υπέροχο οροπέδιο, περικλειστο από πευκόφυτα βουνά. Διάσπαρτα στο καταπράσινο έδαφος, ορθώνουν τον λιλιπούτειο όγκο τους με τις οξυγώνιες κεραμοσκεπές, τα σπιτάκια που αποτελούν το Άνω Σέλι. Σε επίπεδο λιβάδι στο κέντρο του μικρού οικισμού, και σε υψόμετρο 1500 μέτρων, δεσπόζει η εκκλησία των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Τη στιγμή της άφιξής μας (15 χλμ. από Σέλι και σχεδόν 35 από Αρκοχώρι) τέσσερις άντρες αποψιλώνουν το χώρο της εκκλησίας από τα χόρτα και στη συνέχεια τα καίνε.

Αφήνουν για λίγο τη δουλειά και πιάνουμε κουβέντα. Σε ελάχιστα λεπτά αισθανόμαστε πολύ οικεία μαζί τους.

Ο Χρήστος Σιμώνης, ηλικίας 77 ετών, είναι ο γηραιότερος. Θυμάται το χωριό στα χρόνια της ακμής του, πριν από το 1943 που κάηκε από τους Γερμανούς. Τότε το Α. Σέλι είχε 280 κατοίκους με αστυνομία και σχολείο, άλογα και περίπου 10,000 πρόβατα. Το χειμώνα, μαζί με τα κοπάδια, κατέβαιναν στα πεδινά και οι άνθρωποι. Στα χρόνια του εμφυλίου, σε αθέατη ρεματιά κάτω από το εκκλησάκι του προφήτη Ηλία είχαν εγκαταστήσει το αρχηγείο τους οι αντάρτες. Αργότερα ο τόπος, στη δεκαετία του '50 και '60, φημιζόταν για την ποιότητα και μάλιστα την υποροπαγωγή της πατάτας του. Σήμερα, κάποιοι από κείνους τους παλιούς ή τα παιδιά τους, έχουν ανασυστήσει τον οικισμό με 22 σπιτάκια, από 25 έως 45 τετ. μέτρα το καθένα. Σχεδόν ομοιόμορφα, περιποιημένα, με τις λουλουδιασμένες τους αυλές και όλα με το δικό τους αστείρευτο, τρεχούμενο νερό. Ένας τόπος παραδεισένιος, που ελάχιστα θυμίζει Ελλάδα και μια μικροκοινωνία μερικών δεκάδων ανθρώπων, που με προσωπική δουλειά εξωραΐζουν τον τόπο τους και τον χαίρονται για μερικούς μήνες το χρόνο.

Ο Γιώργος Ζήκας μας καλεί στο σπιτάκι του για ένα τσιπουράκι.

- Το σπίτι μας είναι μικρό αλλά αρκετό για τις ανάγκες μας, λέει η γυναίκα του και σε δύο λεπτά μας φέρνει τυρί, μπιάτσο και ένα τσίπουρο εξαιρετικό.

-Σας ευχαριστούμε για τη φιλοξενία, λέει ο Νίκος.
-Είναι χαρά μας, λένε οι οικοδεσπότες. Μια κι έχουμε σπίτι, πρέπει να το κρατάμε ανοιχτό για τον περαστικό από το χωριό μας.

Συννεφιάζει, για λίγο κρύβεται ο ήλιος. Η θερμοκρασία κατεβαίνει κατακόρυφα.

-Τις προηγούμενες μέρες με τις ζέστες, εδώ κοιμόμασταν με δύο κουβέρες, λένε οι φιλόξενοι άνθρωποι.

Τους αποχαιρετάμε και διασχίζουμε το χωριό ανηφορικά. Στα 900 μ. από την εκκλησία συναντάμε σταυροδρόμι. Μια διακλάδωση προς τ' αριστερά μας οδηγεί μετά από 1 χλμ. στην περίφημη πηγή "**Λιονταράκια**". Χτισμένη με πωρόλιθο το 1999 σε υψόμετρο 1600 μέτρων, η πηγή τρέχει όλο το χρόνο παγωμένο νερό εξαιρετικής ποιότητας από τα στόματα δύο λιονταριών. Πίνουμε αχόρταγα και ξαναγεμίζουμε τα παγούρια μας με το θεικό αυτό νερό.

Στα 95 της χρόνια εξακολουθεί ακόμα να ανεβαίνει στα υψίπεδα.

Άνω Σέλι. Ένα μικρό διάλειμμα από την εθελοντική εργασία των κατοίκων.

Συνεχίζουμε τη διαδρομή μας προς τα Δ, ο χωματόδρομος μας φέρνει σε υπέροχα υψίπεδα με κοπάδια προβάτων και πλούσιο χορτάρι. Από τα 1700 μ. αγναντεύουμε τις κεραίες των δύο χιονοδρομικών και χαμηλά στον Δ. ορίζοντα την πεδιάδα της Πτολεμαΐδας, όπου μπορούμε να φτάσουμε αν κατηφορίσουμε τον χωματόδρομο. Συνεχίζουμε στα ωραία βουσκοτόπια και καταλήγουμε και πάλι στο Α. Σέλι μετά από κυκλική διαδρομή 5 χλμ. Διασχίζουμε το χωριό, τη φορά όμως αυτή στρίβουμε στην διακλάδωση δεξιά. Νέα υπέροχα τοπία μάς περιμένουν, εκπληκτικά

υψίπεδα με χαμηλά πεύκα και βουκοτόπια.

Στα 2,8 χλμ. και σε υψόμετρο 1750μ. μας καταπλήσσει με την απρόσμενη παρουσία της μια βρύση με κρυστάλλινο νερό και δύο παγκάκια.

Στα 5 χλμ. και σε υψόμετρο 1830 μ. συναντάμε μια στάνη με τρεις γενιές ανθρώπων: τη γιαγιά, 95 ετών, την κόρη της και το εγγονάκι. Είναι από την Αγία της Λάρισσας και φέρνουν στην περιοχή τα πρόβατά τους εδώ και 70 χρόνια. Δείχνουν ευτυχισμένοι και ανέμελοι.

-Εμείς δεν καταλαβαίνουμε καλοκαίρι, μου λένε. Να, το πρωί το θερμόμετρο έδειχνε 9 βαθμούς. Συνεχίζουμε ευθεία, ενώ δεξιά υπάρχει μια πινακίδα προς "**Σιδεράκι**", "**Α. Μπάρα**" και "**Πριόνια**". Αμέσως μετά, αθέατος σε κοίλο οροπέδιο, εμφανίζεται ένας κτηνοτροφικός οικισμός, που αποτελείται από στάνες και σπιτάκια με τσίγκινες σκεπές. Αγροτικά αυτοκίνητα, νεογέννητα αρνάκια και σποραδικές εμφανίσεις ανθρώπων. Η τέλεια απομόνωση στα υψίπεδα των 1900 περίπου μέτρων.

Περνάμε από αυχένα εκτεθειμένο στον αέρα και στο κρύο. 700 μέτρα στα δεξιά βρίσκεται το κλειστό ορειβατικό καταφύγιο. Ήδη η κορυφή του Βερμίου (2052 μ.) διακρίνεται στα ΝΑ, πολύ κοντά μας. Αποτίω σιωπηρά φόρο τιμής στη μνήμη του πατέρα μου, που είχαμε ανεβεί μαζί στα τέλη της δεκαετίας του '70. Ύστερα κατηφορίζουμε συνεχώς και, 7 χλμ. μετά τον αυχένα, φτάνουμε στις εκτεταμένες εγκαταστάσεις των 3-5 Πηγαδιών.

Στο δρόμο προς το Αρκοχώρι και πριν από τη Νάουσα σταματάμε για λίγη ώρα στο υπό αποπεράτωση οινοποιείο της οικογένειας **Καρανάτσιου**, μια μονάδα με εγκαταστάσεις υψηλών προδιαγραφών και εντυπωσιακό υπόγειο με κάβα παλαιώσης κρασιών. Στην ταβέρνα ΧΑΡΑΜΑ είχαμε για πρώτη φορά την ευκαιρία να δοκιμάσουμε τα εξαιρετα προϊόντα της οικογένειας Καρανάτσιου. Όπως επίσης είχαμε για πρώτη φορά την δροσιστική εμπειρία της εκπληκτικής για την ποιότητα και γεύση της αλλά, δυστυχώς, δυσεύρετης γκαζόζας ΤΕΝΕΔΙΟΥ. Ένα προϊόν, που μάς φέρνει έντονα στη μνήμη, τις παραδοσιακές γκαζόζες που απολαμβάναμε πριν από πολλές δεκαετίες.

Φτάνοντας στο Αρκοχώρι έχουμε ολοκληρώσει μια κυκλική διαδρομή 62 χλμ. με απίστευτη ποικιλομορφία τοπίου και ομορφιάς.

Το βράδυ στην ταβέρνα του Στέφανου πίνουμε κρασάκι και αναπολούμε τη μοναξιά και τα τοπία των υψιπέδων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με έδρα το Αρκοχώρι πραγματοποιούμε πολλές περιηγήσεις προς το **Ροδοχώρι**, τη **Μεταμόρφωση**, τον **Αγ. Παύλο**, το **Α. Γραμματικό**. Δάση, τοπία εκπληκτικά, απέραντοι οπωρώνες, ροδάκινα, νεκταρίνια και κεράσια κορυφαίας ποιότητας. Και πάντα η διπλανή πόλη της Νάουσας, γραφική και αξιολάτρητη με ποικίλες επιλογές. Διακινδυνεύουμε την πρόβλεψη, ότι σε ελάχιστα χρόνια το πανέμορφο Αρκοχώρι θα εξελιχθεί σε πασίγνωστο και πολύ επιθυμητό προορισμό για όλες τις εποχές του χρόνου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά.

-Τον Δήμαρχο Νάουσας **Αναστάσιο Καραματζό** για την στήριξη του έργου μας.

-Τη **Φανή** και τον **Νίκο Λαφάρα** για την αξέχαστη φιλοξενία στον ξενώνα ΑΝΕΜΟΕΣΣΑ και ιδιαίτερα τον Νίκο για τις ατέλειωτες ώρες περιηγήσεων μαζί μας.

-Τους φιλόξενους ανθρώπους που γνωρίσαμε στη διάρκεια της παραμονής μας στο Αρκοχώρι.

-Και βέβαια τον καλό φίλο **Στέφανο Λαφάρα**, όχι μόνον για την πρόσκληση στο Αρκοχώρι και την ένθερμη συμπαράστασή του από την αρχή ως το τέλος, αλλά και για τις σπάνιες γευστικές στιγμές, που μας χάρισε στην εκπληκτική ταβέρνα ΧΑΡΑΜΑ.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΔΗΜΟΣ ΝΑΟΥΣΑΣ: Τηλ. 23320 / 53000

ΔΙΑΜΟΝΗ:

- ΑΝΕΜΟΕΣΣΑ : Τηλ. 23320 / 29501
- ΑΓΝΑΝΤΙ : Τηλ. 23320 / 25542, 6977 338499
- ΓΑΛΗΝΗ: Τηλ. 23320 / 24868
- ΚΟΡΦΗ : Τηλ. 23320 / 29060
- ΜΕΣΟΧΩΡΙ : Τηλ. 23320 / 24464, 26441
- ΜΥΛΟΣ : Τηλ. 23320 / 22630

ΕΣΤΙΑΣΗ

Παραδοσιακή ταβέρνα "ΧΑΡΑΜΑ" Τηλ. 23320 / 21125

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΑΡΚΟΧΩΡΙΟΥ:

ΑΠΟ ΝΑΟΥΣΑ: 8 χλμ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: 102 χλμ.

Όλα άρχισαν το 1924 όταν ο Κωνσταντίνος Τενεδιός έκανε την πρώτη επιχείρηση εμφιάλωσης στη Νάουσα, όπου βρέθηκε μετά τη Μικρασιατική καταστροφή.

Στο Αϊβαλί από όπου και καταγόταν, δούλεψε και είχε μάθει καλά την τέχνη του τσιτσιμπουρά. Από τα πλούσια νερά της Νάουσας ξεκινάει η πρώτη παραγωγή γκαζόζας.

Το 1956 το μέχρι τότε εργοστάσιο παίρνει την μορφή βιοτεχνίας.

Το 1970 κατασκευάζεται νέο εργοστάσιο και αγοράζονται τα πρώτα αυτόματα μηχανήματα.

Το 1980 μεταφέρεται σε νέο κτιριακό συγκρότημα εκτός πόλης με ακόμη πιο σύγχρονο εξοπλισμό παραγωγής.

Όλα αυτά τα χρόνια σταδιακά η δραστηριότητα και τα προϊόντα της εταιρίας απλώνονται σε όλη την Κεντρική Μακεδονία αλλά και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας.

Το 2000 από την τρίτη πλέον γενεά, δημιουργούνται οι σημερινές εγκαταστάσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της διεθνούς αγοράς και με βάση τη διεθνή νομοθεσία αλλά και πρακτική αναφορικά με την υγιεινή παραγωγή των προϊόντων (HACCP & ISO).

Με την αυθεντική παραδοσιακή συνταγή φτιάχνεται μέχρι και σήμερα η ΓΚΑΖΟΖΑ ΤΕΝΕΔΙΟΥ ΝΑΟΥΣΑΣ. Αμετρητοί είναι οι πιστοί καταναλωτές της σε όλη την Ελλάδα, χάρη στην ποιότητα και την ασύγκριτη γεύση της.

Σήμερα 10 διαφορετικές γεύσεις αναψυκτικών ολοκληρώνουν την γκάμα των υψηλής ποιότητας προϊόντων της εταιρίας.

διαχρονικές
γευστικές
αξίες

Απολαύστε την ... Παχωμένη!

ΤΕΝΕΔΙΟΣ Ε.Π.Ε.

1ο χλμ. Σ.Σ. Νάουσας - Βέροιας Τηλ. & Fax: 23320 43454

visit us at : www.tenedios.gr